

ГЕОМЕТАРСКИ И ГЕОДЕТСКИ ГЛАСНИК

Орган Удружења Геометара и Геодета Краљевине Југославије

Адмирала Гепрата 68 БЕОГРАД Адмирала Гепрата 68

Уредништво и администрација Гепратова ул. 68	Власник за Гл. управу Милан Мравље нар. посланик. Уредник Александар Костић инжењер	Издаје у два месеца једанпут. Поједини број 10 дин.
---	--	--

Dr. Zvonimir Kralj

Londonски kongres

(Nastavak)

Katastar

Друга конгресна комисија имала је задатак да расправља о катастру, земљишним knjigama и извођењу аграрних операција; о тематама актуелним за наше прилике, па нам је додјелјено место известиоца добро дошло.

Голема подручја ових установа са разним сврхама могла су се ставити под заједничко расправљање због њихове везе, међусобног захваћања и делимичног покривања. Дали смо и најкраћу формулу гледишта, са којег се могу заједно посматрати: ради се о јавном регистровању земљишта и права, која се на њих одnose.

Тражећи одговор на питање, постављено у Zürichу 1930 године: „Да ли је могућ интернационални тип катастра?“ открио нам се splet безбројних очекиваних и neočekиваних претходних питања. И проšli су пред комисијом — кроз реферате и расправљања — као ревија разни катастри света и друга регистровања земљишта, проблеми извођења геодетског премера и његових трошкова, капацитети радне јединице, одржавање и трајност планова и операта. Повлачене су паралеле између појединих типова катастра: германског и романског с једне стране, континенталног и енглеског

s druge strane. Saopštena su iskustva dobivena praksom kod izvođenja agrarnih operacija. Izneti su projekti idealnog katastra, koji bi trebao da služi najširim potrebama ljudske zajednice.

U radu komisije sudelovali su stručnjaci sa dugom praksom i širokim obrazovanjem, od kojih se mnogi nalaze na vodećim mestima. Među učesnicima prevladavale su sede i čelave glave. Pretsednik komisije Théophile Dreux je tehnički šef francuskog katastra. Sekretaru V. O. Sheppardu je kao članu Kraljevskog geografskog društva u Londonu poveren komparativni studij javnih registrovanja zemljišta u pojedinim državama. Prisutni su bili direktor švajcarskog katastra Jakov Baltensperger, direktor poljskog katastra Branislav Dombrovski, direktor holandskog katastra J. M. H. Heines, iz Danske Kai Hendriksen, načelnik agrarnog odeljenja, iz Italije Dr. Mihael Tucci, viši katastarski inspektor, iz Čehoslovačke N. Kolomaznik.

Komisiji je predloženo 17 štampanih referata. Živi leksikon geometarskog umeća René Danger d.o je svojom raspravom o katastru delo naučne vrednosti. Italijanska Generalna direkcija katastra dostavila je zvanično izdanje: „Radovi na osnivanju novog Italijanskog katastra“. Ostali referati imaju informativni karakter:

Dr. Louis Hegg: „Izveštaj katastarske komisije Stalnom odboru u Rimu 1933“.

N. Maksyš: „Kakav bismo katastar želeli u Poljskoj“.

Jan Lechovicz: „Grupisanje zemljišta u Poljskoj“.

Patrik Mogensen: „Nekoliko podataka o švedskom katastru“.

Kai Hendriksen: „Glavne karakteristike registrovanja zemljišta i geometarske

deletnosti na kontinentu upoređene s engleskim metodama“.

Dr. H. Fluck: „Osnovi bonitiranja kod komasacije zemljišta“.

N. Brazier: „Primerbe za reviziju katastra u Francuskoj“.

J. Baltensperger: „Zemljišnoknjižni premer u Švajcarskoj od 1930-1933“.

Donato Todisco: „Da li se može utvrditi internacionalni tip katastra“.

Théophile Dreux: „Izveštaj o izjednačenju konvencionalnih znakova“.

J. Francq: „Komasacija zemljišta“.

Albert Lorent: „O belgijskom katastru“.

V. O. Sheppard: „Prikupljanje katastarskih planova i dokumenata“.

R. Werffeli: „Švajcarska tarifa zemljišnoknjižnog premera“.

Dr. Z. Kralj: „Određivanje prostornih granica prava na zemljištu“.

Izložba, usmena raspravljanja i pojedinačni razgovori dali su nam još dalja obaveštenja i podatke. Materijala je bilo u izobilju, ali se je i zadatak ukazao u svoj svojoj ogromnoj veličini. Obim zadataka može se najbolje oceniti iz reči naučnika V. O. Shepparda, koji je vršio skromnu ulogu sekretara kongresne komisije: „Našao sam da u svetu postoje 83 tipa katastra“. Jedno lice ne može prikupiti podatke o njima, proučiti ih i upo-

rediti, a nema ni ustanove, koja bi to bila obavila. Za sada samo Međunarodni savez geometara naslućuje u tome svoju misiju, a kao novost nam je saopšteno da je i Kraljevsko geografsko društvo u Londonu na istom putu. Naprotiv kad bi se publikovali rezultati komparativnoga studija, mogli bi oni da budu dragoceni podaci i vlastima i pojedincima. To je i bila misao vodilja većanja druge komisije.

Van diskusije je samo konstatacija da je svakoj državi potrebno javno registrovanje zemljišta tj. katastar u širem značenju. U svem ostalom postoje razmimoilaženja, koja često idu do suprotnosti.

Tako npr. i sama reč katastar nije upotrebljavana jednoliko. Kod jednih je to zemljoporeski operat, pojam tačno određen, kod drugih sinonim za svako javno registrovanje zemljišta, bilo u koju svrhu.

U našoj državi potpuno je napuštena misao o katastru bez premera. I privremeni katastar Srbije i Crne gore iz 1928 ima svoj tehnički osnov u premeru granica političkih opština. Međutim referat Patrika Mogensena obaveštava nas, da je u Švedskoj izvršeno javno registrovanje zemljišta bez premera. Poljske kolege okolišući su nam saopštili, da će se kod njih po jednom zakonu iz ove godine naplaćivati zemljarina bez tehničke podloge. Smatraju to — istina — kao eksperiment kratkoga veka. Ma da je u komisiji vladalo jednodušno mišljenje, da svaki budući katastar mora imati za podlogu geodetske radove, činjenica je da su postojali i postoje katastri bez premera čak i u naprednim evropskim državama, a da i ne spominjemo ostale kontinente. Tako nam je objasnio delegat Kine pukovnik Tsao Mo da nankinška vlada pristupa tek sada k premeru zemljišta, jer oseća da kod dosadanih sistema naplate „gubi“ 75% zemljarine.

A tamo, gde je izvršen katastarski premer, da li je vezan na državnu triangulaciju? Nije svuda. Još i danas se u samoj Francuskoj (kaže nam g. Dreux) novo detaljno snimanje opština vrši na osnovu samostalne triangulacije, ako bi veza na državnu trigonometrijsku mrežu iziskivala nesrazmerno velike troškove. I ovde je u debati komisije bio postulat veze na jedinstvenu mrežu van diskusije. Ali u stvarnosti diktuju praktični i ekonomski razlozi često puta provizorije, koji će trajati decenijima.

Raspravljanje o detaljnom snimanju spadalo je u kompetenciju treće komisije. Istaknute su kao metode budućnosti aerofotogrametrija i tahimetrija bez konaca. Konkretno smo videli,

da su u upotrebi najrazličitije metode od geodetskog stola do snimanja iz vazduha. I u pojedinim operacijama, obrascima, dozvoljenim ostupanjima i sl. vlada najveće šarenilo; čak i u pitanju da li je jedinka premera opština, potes ili zvano mesto.

Kod izrade i umnožavanja planova postoji mnogo metoda. Osobito modernim smatra se direktno kartiranje na metalne (cinkove) ploče kao negativ.

Održavanje katastra potpuno je ovisno o svrhama, kojima je on namenjen. Pa kako su najrazličitije svrhe, vrlo su raznolike i metode održavanja.

Kardinalno su raznovrsna shvatanja o važnosti i dokaznoj moći plana kao rezultata geodetskog premera. Švajcarci su ga uzdigli na oltar apsolutne istine. Njihov građanski zakonik iz 1907 u članu 668 kaže: „Međe vlasničkih parcela utvrđene su na planovima kao i belegama na samom terenu. U slučaju nesaglasnosti između međa na planu i međa u prirodi važe prve kao ispravnije.“ Neprikosnovena je istina ono, što stoji na planu. Sasvim suprotno shvatanje Engleza karakterisano je rečima kraljevskog komesara Joshue Wiliamsa još 1857 godine: „Plan je dobar sluga, ali rđav gospodar“. Srednji stav zauzima najnovija (1934) francuska Provizorna instrukcija za održavanje katastra: „Katastarski plan je grafička pretstava teritorije neke opštine sa svima detaljima njezine podele, kako po vlasništvu, tako i po kulturama.“

Tražeci zajedničku bazu za raspravljanje svih zadataka druge kongresne komisije definisao sam u svojstvu izvestioca geometarski rad za katastarske, zemlišnoknjižne i agrarne svrhe kao određivanje prostornih granica prava na zemljištu. Mi ne stvaramo te granice, — one postoje u prirodi —, ali ih moramo geodetski premeriti, jer se time najsigurnije stabilizuje, i jer se samo na osnovu podataka premera mogu u svako doba rekonstruisati. Time dajemo neocenljivo važnu podlogu pravnoj sigurnosti u posedovnim odnosima na zemljištu. To je vekovna teologija naše struke. Historija nas uči, da se je iz teorijske geometrije razvila praktična geodezija u drevnom Egiptu zbog potrebe obnavljanja međa parcela iza poplava Nila.

Nije nova misao ni doktrina, ali je originalan izraz, što je geometarski rad nazvan utvrđivanjem prostornih granica prava na zemljištu.¹⁾ Bio sam ubeden da ima opštu važnost za prilike

¹⁾ Na pitanje dokle u prostoru seže izvesna pravna vlast na nekom zemljištu (npr. vlasništvo) odgovara pravna nauka ovako: Ako zamislimo na međama

svih naroda, i da će ova formula biti usvojena kao zajednička baza svih daljih raspravljaja. Međutim Englezi su pokušali da ospore njezinu apsolutnost. „Zašto da se geodetskim radom određuju i utvrđuju — vele — granice prava na parcelama? Mi smo granice prava ne samo na gradskim nego i na poljoprivrednim imanjima utvrditi u prirodi ograđivanjem parcela“. I doista, posebne prilike u Velikoj Britaniji (primogenitura u naslednom pravu, uzakupljivanje zemljišta na 99 i 999 godina mesto prenosa vlasništva) omogućuju trajno ograđivanje imanja plotovima i zidovima, pa im nije potrebno — bar u normalnom pravnom redu — dokumentarno svedočanstvo plana. Ostaje ipak otvoreno pitanje rekonstrukcije, ako nigde a ono usled delovanja prirodnih sila, poplava, odrona brega itd. Naučno teorijski može se pobijati shvatanje Engleza, ali u praktičnom životu oni ipak čine iznimku od navedenoga najopštijega pravila. Jamačno je to jedina iznimka, jer valjda nijedna druga država ne može da sledi Veliku Britaniju u ograđivanju parcela, pa ipak iznimka.

Razlike se nižu i dalje. Ugledavši se na austrijsko zakonodavstvo naši novi zemljišnoknjižni zakoni usvojili su princip najpotpunije javnosti. Svatko a ma baš svatko sme razgledati zemljišne knjige, bez da ga vlast pita za razlog njegovog interesovanja. Kod Engleza je registrovanje zemljišta zvanična tajna. Nitko od stranaka sem pravnoga ovlašćenika nema mogućnosti da vidi kako je neko imanje upisano u javnom registru. A o tome, što garantuju zemljišne knjige, da li samo za prava ili i za oblik, međe i površinu zemljišta, postoji cela skala mišljenja. Isto tako i za pitanje dokle ide ta garancija i koje vlasti da ih vode. Francuzi priznaju da je „germanski“ tip bolji od njihove hipotekarne knjige, ali brane svoje, navodeći da njihova ustanova daje više slobode strankama.

odnosne parcele vertikalne (težišnice) kao generatrise (izvodnice) onda je taj prostor obuhvaćen omotom piramide, kojoj je vrh u jezgru zemlje, gde se vertikalne sastaju, a osnovica je centralna projekcija parcele na kraju atmosfere. Medne linije parcele jesu preseki zemljine površine sa stranama zamišljene piramide. Kad geodetski odredimo položaj ovih mednih linija, odredili smo i samu piramidu, pa prema tome i prostorne granice prava na parceli.

Posledica ove doktrine je u tome, što vlasnik sme iskorišćavati svoju zemlju u dubinu, doklegod može da dopre, pojmovno do centra, a u visinu nad svojom parcelom doklegod je to u ljudskoj moći, pojmovno u bezkonačnost. Mogao bi dakle zabraniti prolaz aviona iznad svoga zemljišta; pa ako to pojedinac ne čini, jer je bez praktične važnosti, primenjuje to država kao vrhovni vlasnik cele svoje teritorije u punom obimu.

Pred drugu komisiju izneti materijal sadržavao je mnogo informacija i pobuda. I najdublji poznavaoči katastarskih institucija u svetu mogli su kompletirati svoja znanja, a pogotovo su ostali stručnjaci u komisijском radu našli obilje novosti i — iznenađenja.

Međutim sva ta iznenađenja i suprotna shvatanja nisu nikoga razočarala. Vezao nas je zajednički konačni cilj: služba istini i pravnom redu posretstvom geodezije kao egzaktne nauke, za koju ne postoje nacionalne granice. Pojavilo se živo interesovanje o prilikama na strani. Uvidelo se da je poznavanje tih prilika važno i korisno. Ton i atmosfera raspravljanja bili su najkolegijalniji; što ne znači da nije bilo živosti u debati i suprotnih gledišta.

Kao otkrovenje primili smo spontano saznanje, da su ustanove katastra u širem značenju usko povezane sa pravnim shvatanjem, historijom, društvenim razvojem i državnim uređenjem pojedinih naroda, i dok su oni različiti, biće različiti i katastri raznih zemalja.

Ha pitanje „Da li je moguć internacionalni tip katastra?“ trebalo je po mišljenju ogromne većine odgovoriti negativno. Intervencijom izvestioca rezolucija je prešutila taj negativni odgovor, jer bi bio apsolutnoga karaktera. Danas, pod sadanjim okolnostima i činjenicama, i za dugi niz godina možemo i moramo dati takav odgovor, ali ne i za svu večnost. Tko zna kada, ali jedanput, kad budu uklonjeni uzroci neslaganja, a oni leže u razlici struktura društvenoga i državnoga života naroda, moći će se postaviti idealni tip katastra, koji bi zadovoljio sve narode, i koji bi služio istovremeno za oporezivanje zemljišta, utvrđivanja prava na njima i za druge državne potrebe.

Ostale odluke komisije — izražene u rezoluciji — jesu konkretni zaključci i pozitivni rezultati. U opštoj saglasnosti konstatovana je potreba da se prikupljaju podaci i dokumenta o katastru, zemljišnim knjigama i izvođenju agrarnih operacija svih naroda, dalje da se ti podaci naučno uporede, a iz toga trezora da se daju informacije i vrše publikovanja dosežna najširim stručnim slojevima. I što je glavno, u tome su uočene praktične koristi za struku i stalež, a ne samo naučne vrednosti.

Rezolucija druge komisije glasi: „Međunarodni savez geometara, odnosno njegov Stalni odbor, neka preduzme potrebne mere glede osnivanja Centrale za informacije o katastru, koja će prikupljati sva dokumenta o katastru i zemljišnim knjigama raznih država, da u dogledno vreme uzmogne o tome vršiti kompara-

ativni studij i publikovati rezultate, čim joj budu stavljena na raspolaganje novčana sredstva. Već postoje dve takve ustanove za informacije i to jedna kod Kraljevskog geografskog društva u Londonu, The Cadastral Survey and Land Records Office, koja je sastavila radni program i upitni tabak, a druga u Parizu kod Sekretarijata katastarske komisije Međunarodnoga saveza geometara. Ove centrale se mogu istovremeno razvijati ili prema prilikama zajedničkom saradnjom završiti istraživanja“.

Predlog izvestioca je bio: „Osniva se međunarodna centrala za informacije o katastru kod Međunarodnog saveza geometara. U delokrug ove ustanove spada: 1) Prikupljanje zakonodavstva, naredaba i literature o pravnim odnosima i javnim teretima na zemljištu, čije registrovanje zahteva kao tehničku podlogu određivanje prostornih granica tih prava. I dalje: prikupljanje propisa, ugleda i obrazaca o izradi tehničke podloge za ta registrovanja, njihovo izvođenje i održavanje. 2) Studij prikupljenoga materijala, sređivanje i upoređivanje istoga. 3) Davanje obaveštenja o institucijama registrovanja pravnih odnosa i javnih opterećenja na zemljištu (katastar i zemljišna knjiga) kao i o sprovođenju agrarnih operacija, a naročito o izradi njihove tehničke podloge“.

U suštini se predlog i rezolucija pokrivaju (prikupljanje, upoređivanje, informacije). Ali nije usvojen način izvođenja. Većina komisije je našla — s pravom — da su za sada preslaba finansijska sredstva Saveza, a da bi se u njegovom krilu mogao obrazovati nov organ s izloženim zadatkom. I tako je ovaj zadatak uplivom sekretara komisije V. O. Shepparda poveren istovremeno moćnom Kraljevskom geografskom društvu u Londonu, a uplivom predsednika komisije Th. Dreuxa stavljen pod egidu Generalne direkcije katastra u Parizu, jer sekretarijat katastarske komisije uživa gostoprimstvo direkcije.

Centrale već imaju lepe zbirke podataka i dokumenata. Kraljevsko geografsko društvo u Londonu prikupilo je od neka 83 tipa katastra 45 ugleda planova, 23 obrasca zemljišnih knjiga ili katastarskog operata i za 40 tipova zakonodavni materijal. Sekretarijat stalne katastarske komisije u Parizu ima podatke i dokumenta iz devet država. Mi smo još uvek dužnici — do sada nismo poslali ništa.

Prema tome prvi deo zadatka, prikupljanje podataka, treba samo da se nastavi. Upoređivanje, komparativni studij, to je već daleko teže pitanje. Jezične smetnje, različita terminologija, i forme za istu svrhu jesu samo sporedne teškoće. (Englezi se i tu po-

kazuju kao dobri organizatori. Vidi se to već po tome što jedan od naučnika, kojima je poveren studij katastra, govori francuski

Лондонски конгрес: Пријем код лордмајора

a drugi nemački). Naročite naučne metode, veliku stručnu i opštu inteligenciju traži upoređivanje zbog razlika u materijalnom i for-

malnom pravu, organizaciji administracije, društvenom i životnom stanju naroda i — mnogo slobodnog vremena. Da navedemo samo jedan od mnogobrojnih primera. Izgledalo bi da je najprostije uporediti cene koštanja premera zemljišta odnosno izrade katastra na osnovu premera. Pa ipak koliko će truda trebati da se uloži u obradu toga pitanja, dok se dobije indeks cena!

Direktor švajcarskoga katastra J. Baltensperger u svom kongresnom referatu „Zemljišnoknjižni premer Švajcarske od 1930 i 1933“ navodi ove troškove:

a) Na vrednijim područjima:

za omeđavanje	25 do 35 šv. franuka	po 1 ha ili	0,6%	vrednosti zemljišta
za premer	30 do 40 " " " " "	" " " "	0,8%	" "
ukupno	55 do 75 " " " " "	" " " "	1,4%	" "

b) Na manje vrednim područjima, kao Alpe i pašnjaci, gde se većinom primenjuje snimanje iz vazduha:

za omeđavanje	1 do 2 šv. fr.	po 1 ha,	prosečno 150 šv. fr. ili	0,20%	vrednosti
za premer	1 do 5 " " " " "	" " " "	8.— " " "	0,7%	" "
ukupno	10 " " " " "	" " " "	ili 0,9%	vrednosti zemljišta.	

U dinarima je najniža cena koštanja po jednom hektaru 150.— a najviša 1.125.— Kad bi smo se držali samo ove skale upoređujući švajcarsko koštanje s našim, onda bi njihov premer bio deset i dvadeset puta skuplji. Ali pre svega je uočljivo da odmah moramo eliminirati omeđavanje, dalje uzeti u obzir kupovnu moć franka u zemlji, životni standart geometra i figuranta, metodu i svrhu rada itd.

Katastarski inspektor K Wimmer u delu „Novija pruska katastarska premeravanja“ daje sledeću tabelu o koštanju katastarskog premera u nemačkim markama za jedan hektar pri raznim terenskim uslovima i gustoći parcela (vidi sledeću tablicu)

U dinarima iznosi cena koštanja po jednom hektaru od 650—11.000.— Šta sve tu treba eliminirati i objasniti, da bi se moglo činiti upoređenje s našim ili švajcarskim troškovima! JAMAČNO je omeđavanje (tako skupo kod Švajcaraca) obuhvaćeno pod rednim brojem 5. Za naše prilike otpada prva i druga tačka, kad radimo na terenima, gde nema starih planova ni zemljišnih knjiga.

Izveštaj italijanske Generalne direkcije katastra, koji je bio predložen kongresu, a oštampan je u prethodnom broju „Glasnika“ navodi kao prosečnu cenu koštanja jednoga hektara 54,62 lire. A tu je uključena i procena zemljišta i troškovi izlaganja, dok u ranijim primerima, švajcarskom i pruskom, ne znamo da li su sadržane i te operacije.

Redni broj	VRSTA POSLA	Najpovoljniji uslovi (veliki posesti)	vrlo povoljni	povoljni	srednji	delimično teški		vrlo teški (gu- sto izgrađeni)	neobično teški (gusto izgrad. del. star. var.
						u selima			
1	Dopunjav. starih planova	1.20	2.30	3.40	4.50	5.60	6.80	8.00	8.00
2	Izvodi iz zemljiš- nih knjiga	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20	1.20
3	Triangulacija	3.80	4.80	5.80	6.60	7.50	8.40	9.40	9.40
4	Poligoniranje	3.80	5.60	7.20	8.70	11.00	14.20	18.50	21.00
5	Detaljni premer	27.00	56.00	78.00	114.00	188.00	253.00	371.00	549.00
6	Računanje detalj- nih tačaka	1.00	1.80	2.70	3.70	4.70	5.60	6.60	6.60
7	Izrada planova	2.50	5.00	7.00	9.00	14.00	19.00	26.00	26.00
8	Račun površina	1.90	3.80	5.00	6.80	10.50	14.20	19.00	19.00
9	Radovi registro- vanja (izr. oper.)	1.10	2.20	3.00	4.00	6.30	8.50	11.30	11.30
10	Ukup. (zaokruž.)	44	83	113	160	250	330	470	560

Članak inženjera Stanislava Latineka, koji smo dobili u jul-
skom broju poljskog stručnog lista daje podatke o troškovima
premera civilnih geometara po pruskom Pravilniku u Poljskoj.
Oni iznose za jedan hektar od 34 do 122 zlota prema kategoriji
terena, gustoći parcela i razmeri planova (od 270 do nekih 1000
dinarara).

Kad već ovaj prost primer upoređivanja troškova izrade
katastra pokazuje obimnost posla, možemo sebi jasno predočiti
koliko truda treba uložili da se obradi ceo materijal u drugom
delu zadatka osnovanih centrala tj. kod komparativnog studija.

Davanje informacija i publikovanje rezultata tog studija, taj
treći deo zadatka, stoje prema prvim dvema etapama kao njihov
formalni i sredeni izražaj. Opštu korist pružiće ovaj deo samo
onda, ako publikovanja budu dosežna i razumljiva najširim re-
dovima geometarskoga staleža.

Pošlo se k jednom određenom cilju. Hoće li centrala uspeti?
Svaki je odgovor preuranjen. Ovisi to o raznim faktorima. Za
sada je jedino sigurno, da je posao u dobrim rukama: u Parizu
je generalni sekretar katastarske komisije René Danger, a u Lon-
donu vodi brigu o zadatku V.L.O. Sheppard, čijoj naučnoj
sposobnosti i solidnosti možemo pokloniti puno poverenje.

Metode i instrumenti.

Treća kongresna komisija raspravljala je o metodama i instrumentima praktičnoga premera zemljišta. Uz geometre učestvovali su u radu profesori geodezije, konstruktori instrumenata i fabrikanti: Profesor C. F. Baeschlin (Švajcarska), prof. Dr. Venning Meiness (Holandija) predsjednik Međunarodne geodetske unije, prof. Earl Frank Church (Američke sjedinjene države), prof. L. J. Pauwen (Belgija), prof. A. H. Purdie (Engleska), prof. N. Thorkil-Jensen (Danska), prof. Raymon Danger (Francuska), prof. Dr. O. V. Gruber (Nemačka), prof. N. Cassini (Italija); konstrukter Amedeo Nistri (Italija), konstrukter J. Boshardt (Švajcarska), F. Breithaupt vlasnik fabrike instrumenata u Kasselu (Nemačka) i od firme Zeiss iz Jene ing. Peter Kaufmann.

Na polju metoda i instrumenata može Međunarodni savez geometara najbolje delovati za onu odredbu svrhe svojih Pravila, koja kaže da se stečena iskustva jednih imaju saopštavati svima. Zbog te svrhe, koja ima da služi poboljšanju i napretku geometarskih radova sadašnjosti i budućnosti ne spada u raspravljanja međunarodnih geometarskih sastanaka historijski deo nauke o instrumentima, koji su svoju ulogu odigrali u prošlosti. Tako je rešeno još za pripremanja kongresa u Zürichu: Jer egipatski diopter, rimska groma, grčki chorobates i arapska alhidata interesuju samo teoretičare. Pred treću je komisiju izneto ono što je aktuelno i moderno u struci. Dominirale su kao najaktuelnije dve teme: 1) Metoda polarnih koordinata sa preciznim optičkim merenjem otstojanja i 2) Aerofotogrametrija. Ispitivan je obim primene ovih metoda u raznim zemljama, pa je nađeno da iako ta primena nije opšta, ipak se rečenim metodama svuda priznaje sve veća važnost. O podobnosti i tačnosti postoje razna mišljenja. Bilo je učesnika komisije koji su hteli da običnu tahimetriju (teodolite sa tri konca) i autoredukcione instrumente sa diagramima i drugim sličnim napravama pošalju u domenu historije kao zastarele, a da se kao jedino upotrebivi oglase tahimetri sa napravama za precizno merenje dužina. Dakako da je taj predlog naišao na otpor većine. Tačnost snimanja iz vazduha za izradu planova razmere 1:5000 i na gore, kako u visinskom tako i u situacionom pogledu, je opšte priznata kao zadovoljavajuća. Za veće razmere, napose za 1:1000, postoje razmimoilaženja. G. René Danger u svojim urbanističkim radovima snima horizontalnu pretstavu za planove bilo koje razmere uvek iz vazduha, a za vertikalnu pretstavu (jer nalazi da mu snimanje iz vazduha

nije dovoljno tačno) vrši nivelanja i tahimetrisanja. Videli smo u kongresnom referatu O. V. Grubera oštampanom u prošlom broju „Glasnika“ da on u glavnom predlaže samo izradu detaljnih skica pomoću fotogrametrije, dok bi se planovi pravnog i fiskalnog katastra trebali izraditi u glavnom na osnovu terestičkog premera. Sara (Società Anonima Rilevamenti Aerofotogrametrici) razdelila je učesnicima kongresa izveštaj o svojim radovima po kojima bi snimanje iz vazduha davalo planove potrebne tačnosti i razmere 1:1000 kako u horizontalnom tako i u vertikalnom pogledu. Nemci kažu da su Italijani tu po običaju preterali i anticipirali od onoga što tek dolazi. Opšte je mišljenje da je fotogrametrija unatoč ogromnog progressa još uvek u stanju razvoja. Sem toga date su njezinom kapacitetu prirodne granice: sve se nikad neće moći premeravati isključivo snimanjem iz vazduha, već će se morati popunjavati terestričkim metodama. Ovakav kompromisni stav zauzima i rezolucija treće komisije naglašujući potrebu kombinovanja.

Važniji referati treće komisije jesu :

Ing. Stanislaw Jachimowski: Izravnanje poligona s istovremenim uvažavanjem upliva grešaka merenja uglova i strana.

Tadeuss Herfurt: Fotogrametrijski radovi u Poljskoj.

Brigadir-general St. J. L. Winterbotham: „Ordnance Survey“ (državni premer Velike Britanije).

Majör W. H. Christy-Clay: Snimanje iz vazduha i restitucija fotografija
H. Harry: Poboljšavanje konstrukcije instrumenata i metoda za izradu planova u Švajcarskoj iza 1930.

C. F. Baeschlin: Izveštaj o napretku snimanja vengradskih teritorija u Švajcarskoj od 1930—1934.

Raymond Martin: Uloga topografije kod probijanja tunela ispod l'Escaut d'Anvers.

Ova je komisija donela sledeću rezoluciju:

„1. Sadašnja kriza zahteva iskorišćavanje svih privrednih snaga nekoga naroda. Ona sili na jeftinu i brzu reviziju ili novo zgotavljanje instrumenata za premer zemljišta, pri čem treba jednako voditi računa o ekonomskim i tehničkim zahtevima.

2.) Za premere velike razmere je u tom smislu naročito primenljiva metoda polarnih koordinata sa preciznim merenjem ostojanja kao i metoda snimanja iz vazduha.

3.) Kod upotrebe ovih metoda treba dobro imati u vidu lokalne i posebne prilike pojedinog slučaja.

4.) Metoda polarnih koordinata i snimanje iz vazduha daju izvesnu tačnost u određivanju tačaka, koja za mnoge svrhe ne

pruža dovoljnu preciznost relativnoga ostojanja između dve blize susedne tačke. U takvim se slučajevima moraju udaljenosti odrediti direktnim merenjem na licu mesta.

5.) Iz tačke 4 sledi da se i metoda polarnih koordinata i snimanje iz vazduha za takve planove velike razmere moraju prema prilikama u većem ili manjem obimu dopuniti merenjem dužina razne vrste. Sa kombinovanjem ovih metoda treba postići najveći mogući stepen ekonomisanja.

6.) Za precizno merenje ostojanja je osobito podesan tahimetar sa dvostrukim slikama (Doppelbildtachymeter).

7.) Da bi se kod iskorišćavanja avionskih fotografija izbegle po mogućstvu sistematske greške, preporučuje se široka upotreba stereoskopskih instrumenata“.

Rezolucija je pre svega jednostrana. Predsednik se je doduše u plenumu kongresa izvinio, da komisija radi kratkoće vremena nije mogla oceniti sva predložena pitanja. U želji da bude kompromis između konstruktera i geometara ona je neodlučna. Ali se previše oseća u njoj i upliv fabrikanta, jer reklamira — svejedno da li s pravom ili ne — dve vrste instrumenata, a to joj je najslabija strana.

Geometri za premer građevina.

Zvanje geometra za premer građevina postoji samo u Engleskoj, Belgiji i Francuskoj. U četvrtoj komisiji, koja je raspravljala pitanja i interese toga zvanja sudelovali su u glavnom učesnici iz spomenute tri države. Nemci nam rekoše da se kod njih ukazuju začeci te struke za sada samo u Württembergu. Specijalno školsko obrazovanje ne postoji, već se dobiva praksom. Potreba specijalizacije geometara u tom pravcu nastala je kod urbanističkih redova u velikim i starim gradovima.

Važniji referati četvrte komisije:

J. E. Drower: „Zvanje geometra za premer građevina u Engleskoj i njegov razvoj“.

George C. Widdowson: „Uposlenje geometra za premer građevina u Engleskom ministarstvu javnih radova“.

P. F. Gleed: „Metode za procenu preduzimačkih radova u Velikoj Britaniji“.

A Dethy: „Zvanje geometra za premer građevina u Belgiji.“

Rezolucija četvrte komisije:

1) „U svakoj državi treba da se zvanično prizna zvanje geometara za premer građevina i da se ograniči na članove stručnih organizacija.

2) U svakoj državi treba da geometri za premer građevina zauzmu visoko stručno i etičko držanje.

3) U svim državama, gde to još nije postignuto, moraju se uvesti propisi sa intenzivno stručno obrazovanje.

4.) Poželjno je da se honorisanje geometara za premer građevina vrši po zvaničnoj tarifi i da plaćanje za učinjene usluge pada na teret vlasnika.

5.) Za čuvanje zajedničkih staleških interesa neka se obrazuje posebna međunarodna grupa, a sledstveno tome stalni odbor za proučavanje pitanja, koja treba predložiti međunarodnom kongresu, kao i za održavanje prijateljskih ličnih odnosa između učesnika kongresa.“

Naše prilike ne traže posebne merače zgrada niti bi našli dovoljno uposlenja, jer su kod nas potrebe za takvim premerima sporadične i retke. Stoga smo izneli rad četvrtke komisije u najkraćim crtama samo radi potpunosti prikaza kongresa.

Obrazovanje i organizovanje geometara.

Ove dve zahvalne teme, važne za ispunjavanje misije struke, za njezin ugled i prosperitet, raspravljala je peta kongresna komisija.

Geometarski stalež postojao je već za faraona (harpedonapti) i u rimskoj republici (agrimensores), pa ipak nije bilo specijalnih geometarskih škola do najnovijih vremena. Znači da su se geometri osposobljavali praksom. Ona je ostala i danas, kad su napredak nauke i duh modernog vremena doneli razvijenu školsku spremu, važni metod za obrazovanje geometara.

Školsko i praktično obrazovanje geometara upravlja se prema delokrugu i zadacima, koji su namenjeni tomu staležu u odnosnom narodu. Zato i nalazimo širom sveta toliko različitih sistema za školovanje geometara. Sasvim je npr. druga uloga engleskog geometra nego našeg, pa mu je drukčija i sprema. Premer Velike Britanije izvršio je „Ordnance Survey“ pod vodstvom kraljevskih inženjera poodavno; stoga tamo susrećemo malo geometara u državnoj službi. Većinom su privatni preduzimači, njihovi pomoćnici i praktikanti. Pretstavljajući domaće kongresa ukazali smo na široki delokrug geometarske struke kod Engleza, dok geodetske radove vrše samo u manjem obimu. Kao što će se naš kandidat za zvanje geometra iznenaditi, kad čuje da na njihovim ispitima postoje pitanja o proračunavanju rentabiliteta nekog bioskopa, o iskorišćavanju nekog jezera ili o razlozima kvarenja vazduha u nekom kraju odnosno prostoriji i o njegovom pročišćavanju, tako će se i engleski kandidat začuditi, kad sazna, da su kod nas baš geometri zvani da pokrivaju trigonometrijskom mrežom cele okruge i da detaljno premeravaju cele srezove.

Ime geometra prisvajaju sebi stručnjaci sa visokom, srednjom i nižom školskom spremom. I obratno, na istom poslu na-

lazimo stručnjake sa raznim imenima i raznim stepenom školskog obrazovanja: inženjere, geodete, geometre, zemljomere, tehničare.

Referati pete komisije, kao i rezolucija, zagovaraju akademski studij, dok je u stvarnosti teorijsko obrazovanje geometara većinom srednješkolsko. Svi referati ističu potrebu prakse za popunjavanje i usavršavanje osposobljenja.

Da li je za izvođenje svih geodetskih radova potrebna akademska sprema, ili samo za jedan deo? (Pretpostavimo kod tog pitanja da su geodetski radovi glavno ili isključivo delovanje geometara). Nitko neće tvrditi da je za sve te radove neophodno nužna akademska kvalifikacija, a za onaj deo koji bi tražio takvu kvalifikaciju nećemo naći granicu u podeli na nižu i višu geodeziju, odnosno u podeli na astronomsku i primenjenu geodeziju. Znamo npr. da kod nas poslove triangulacije viših redova i preciznog nivelmana, koji se ubrajaju u višu geodeziju, obavlja s uspehom personal sa srednjoškolskom spremom. Ali isto tako nitko neće sporiti da je za stručno vodstvo radova jedne i druge geodezije potrebno najviše moguće obrazovanje i spezijaliziranje.

Sa gledišta postavljenog pitanja izgleda da geodetski radovi traže personal sa dvovrsnom spremom. I kad smo na kongresu pitali one, koji su najglasnije zahtevali akademsko obrazovanje, da li zamišljaju da će fakultetlije lično vršiti sve poslove premera, ukazivali su nam na „pomoćnike“. Istina, oni ih zamišljaju sa nižom stručnom spremom.

Rezolucija pete komisije ima u glavnom pred očima geometre kao liberalno zvanje, tj. one u privatnoj praksi, i to sa delokrugom, koji daleko prelazi samo premeravanje zemljišta. To je drugo gledište za posmatranje potrebe akademskog studija geometara. U zemljama, gde imaju geometri takav položaj biće da je zahtev opravdan. Kod nas još nije aktuelan.

Ima i treće gledište, — zastupao ga je i pisac pre petnajst godina („Jugoslovenska njiva“). Vođeni s jedne strane mislju da nikad nema odviše visoko školovanih ljudi, a s druge strane baš zbog toga, što je u rukama geometara tako delikatan i važan posao, kao što je određivanje prostornih granica prava na zemljištu, tražili smo za obrazovanje geometara punu fakultetsku spremu. Postigli smo otvaranje geodetskog fakulteta u Zagrebu. Kod sadanjeg shvatanja o hiperprodukciji inteligencije i kod tendencije uprošćavanja na svim linijama, ovakvi razlozi nemaju praktičnog značenja.

Toliko o opštim linijama raspravljanja po pitanju obrazovanja geometara. Pojedini referati, kako se već iz njihovih naslova vidi, daju detaljne prikaze prilika u odnosnoj državi i konkretne predloge.

Ista komisija je raspravljala i o stručnom organizovanju geometara.

Razlozi, potrebe i koristi dobrovoljnog udruživanja ne mogu se dokazati suhom logikom, jer mu je koren u duševnim naklonostima čoveka.

Na ovogodišnjem međunarodnom kongresu filozofa u Pragu izneto je među mislima T. G. Masaryka kod raspravljanja o demokratiji, da je čoveku urođen osećaj druželjublja i humanosti, da je taj osećaj sam po sebi opravdan, da se ne može i ne mora dokazivati. Taj osećaj jednostavno jeste, ne mora se tumačiti, ali se mora otelotvoriti u radu, u saradnji, u stvaranju; a time i u usavršavanju danog nam sveta. Veliki filozof nalazi u tom osećaju psihičko opravdanje čak i za najvišu ljudsku zajednicu, za državu.

Iz literature našeg kongresa odgovarao bi gornjem shvatanju ovaj stav referata E. P. Wellera: „Stručna udruživanja, koja čine osnov pojedinih zvanja (važi za engleske prilike), nastala su iz želje ljudi iste struke, da se sastaju, da svoje zajedničke interese studiraju i raspravljaju.“

Boljih dokaza o potrebi dobrovoljnog udruživanja nema pa ni za egzistenciju našeg Udruženja, ni za naše članstvo u Međunarodnom savezu geometara. Oni su čisto etičke prirode. Snaga takvih udruženja je samo moralna, a koristi takve, kakve se mogu očekivati od etičkog delanja ljudi.

Videćemo u rezoluciji pete komisije, da ona zahteva drugi tip stručnog organizovanja, sa obaveznim članstvom — u našem rečniku ona zahteva komore sa samoupravnim delokrugom. Klasična zemlja samouprava — Engleska — uči nas, da je i takvim zajednicama potrebna navedena etička baza. Opravdane su i postižu svoju misiju, kad imaju vođe, a ne gospodare. To su i bile misli vodilje kongresnih rasprava po tom predmetu. Kod nas se može organizacija s obaveznim članstvom primeniti samo na ovlašćene civilne geometre. Za sve druge, a to je većina, jedina je forma udruživanje po slobodnoj odluci.

Važniji referati pete komisije:

E. P. Weller: „O vaspitanju i stručnom obrazovanju geometara“.

Alexander Goddard: „Geometar u Velikoj Britaniji, njegov socijalni položaj i njegova stručna udruženja“.

S. Bertschmann: „Obrazovanje zemljišnoknjižnih geometara u Švajcarskoj.“

Ladislav Surmacki: „O potrebi staleške autonomije.“

Jan Piotrowski: „Jedan poljski sistem za obrazovanje geometara.“

Ezio Fanti: „Stručno školovanje geometara u Italiji.“

A. Beniest i H. Deschryver: „Geometar u Belgiji.“

„Stručno organizovanje geometara u Francuskoj.“

Peta komisija predložila je plenumu kongresa sledeću rezoluciju:

„A. *Stručno obrazovanje*. Kongres izjavljuje da geometar za uspešno vršenje svoga poziva mora imati:

a) temeljito opšte obrazovanje.

b) solidno stručno obrazovanje u tehničkim, pravnim, ekonomskim i poljoprivrednim naukama

Kongres traži oživotvorenje predloga III b komisije¹⁾ kongresa u Zürichu u pogledu teorijskog i praktičnog vaspitanja geometara.

Peti kongres predlaže da naredni šesti kongres raspravlja sledeće predmete:

1) Obim opšteg obrazovanja, koje treba tražiti od kandidata za prijem u zvanje.

2) Tačnu definiciju radova, za koje treba da je osposobljen geometar po nahodanju Saveza.

B. *Stručno organizovanje*. Premda su delovanje i organizacija geometarske struke u pojedinim zemljama različiti, kongres konstatuje da je njezin delokrug velik i da se ne može ograničiti samo na premeravanje zemljišta. Struka je zainteresovana u svemu što se odnosi na iskorišćavanje i upravljanje nepokretnosti. Svakom pokušaju da se delokrug geometara suzi mora se u opštem interesu suprotstaviti energičan otpor.

Kongres uviđa nužnost da se struka zvanično organizuje u svim državama. Zadaci ovake organizacije sa obavezanim članstvom i samoupravom jesu: a.) isključivo zastupanje staleža, b.) tesna saradnja sa vlastima u svim tehničkim, upravnim i socijalnim pitanjima, c.) čuvanje staleških interesa, d.) teorijsko i

¹⁾ 1) Kandidat za zvanje geometra mora imati maturu (baccalauréat) da bude pripušten na studiji. Studiji se apsolviraju na visokim tehničkim školama ili univerzitetima. 2) Viši studiji traju najmanje tri godine. Oni obuhvataju i potrebno područje pravnih nauka kao i urbanizma, te se moraju proširiti obimnim praktičnim vežbanjima. 3) Pre polaganja državnog ispita mora kandidat da obavi praktične radove pod vodstvom ovlašćenog geometra; ovo praktično delovanje ne sme da bude kraće od dve godine.

praktično spremanje kandidata, širenje i posredovanje stručnih nauka, e.) sprovođenje disciplinskog postupanja u ime države kod stručnih propusta.

Ove dužnosti po prirodi stvari podleže manjim izmenama, koje zahtevaju prilike kod pojedinih naroda. S tim u vezi treba da pojedine države reše: 1.) Dali se imaju začlaniti u stručnoj organizaciji geometri, koji su u javnim službama. 2.) Dali je potrebna zasebna geometarska organizacija ili ima obuhvatiti više sličnih struka. 3.) Pojednostiti unutarnje izgradnje organizacije.“

Komisija Va, koja je raspravljala ista pitanja sa gledišta mladih donela je ovu rezoluciju: „Komisija juniora nalazi, da je obrazovanje organizacija juniora unutar postojećih stručnih udruženja svih država u dobro shvaćenom interesu struke.“

Svršetak rada kongresa.

Rad kongresa završen je u plenarnoj sednici dne 21 jula 1934 oko 14 časova. Pošto su saslušani izveštaji komisija i odobrene njihove rezolucije, uzeo je reč pretседnik Međunarodnog saveza geometara H. C. Cole. Objavivši da će se iduća sednica Stalnog odbora držati 1935. u Brüsselu saopštio je da će se na toj sednici odrediti mesto narednog kongresa. Do sada su bili domaćini međunarodnih sastanaka Francuzi (dvaput), Švajcarci (dvaput), Poljaci, Italijani i Englezi. Na godinu su domaćini Belgijanci. Od začlanjenih udruženja nisu još imali ovu ulogu Česi, Danci, Holanđani, Šveđi, Litavci, Letonci i Jugosloveni. Ne računa se sa Rumunima ni Španjolcima, pošto njihove organizacije ne pokazuju znakove života. Pre krize, pa još i u Varšavi 1932 bila je borba oko te časti. Po jačini nacionalne organizacije dolazimo na red mi, a onda Česi, da pozovemo Stalni odbor u 1936 odnosno u 1937 na zasedanje. Ako ne stigne poziv iz koje druge države pripravnici su da preuzmu domaćinstvo VI. Međunarodnog kongresa u 1938 godini Italijani kao i Poljaci.

Dalje je pretседnik pozvao sva nacionalna udruženja, članove federacije, da sarađuju na stručnom rečniku, da dostave centrali uglede planova i operata katastra i zemljišnih knjiga, zakonodavstvo i stručnu literaturu, te da podmire članarinu.

Na kraju je pretседnik izrekao toplu hvalu svima učesnicima kongresa, napose časništvu komisija, a zatim prevodiocima i pomoćnom personalu.

Svečanosti

Od sastanka u Varšavi 1932 godine prate međunarodna geometarska zborovanja naročite svečane priredbe. One su manifestacija drugarske misli, ali i barometar ugleda struke u državi, gde se drži zbor. U Engleskoj su svečanosti po dostojanstvu dostigle kulminaciju.

Delegatima Udruženja geometara i geodeta Kraljevine Jugoslavije ukazana je naročita pažnja i čast. Primili smo pozive za sve priredbe bez razlike, čak i za luncheon geometara za premier građevina, što nismo nikako mogli da očekujemo, jer nemamo s njima baš nikakve veze. Unatoč svoje prezaposenosti stigao je major A. H. Killick, generalni sekretar, da nas među stotinama gostiju pronađe, a da bi nas doveo u vezu s onim engleskim kolegama i damama, koji su bili u Jugoslaviji, da bi nas pretstavio uglednim ličnostima, ili da bi nas upozorio na glavne atrakcije priredbe.

Pred polazak u London na sednici naše Glavne uprave dobili smo uputstvo da protestujemo protiv parada, koje premašuju rang i sretstva geometara. Bilo je potpuno nemoguće da to izvršimo, jer bismo udarili na nesavladive engleske tradicije. Vrlo jednostavno obučeni na ulici i preko dana za vreme rada u svečanim večernjim priredbama svi nose propisni „evening dress“. Tomu je običaju udovoljio čak i celokupni pomoćni persona „Instituta diplomiranih geometara“, prevodioci, vodiči i daktilografinje, kad su prisustvovali opštim primanjima. Kažu da Englez posle dnevnoga rada u vlastitoj kući i ako je sam ili samo sa ženom oblači večernje odelo, da bi i tim spoljnim znakom pokazao da ne misli na poslove, već da pripada samo svom domu. Saopštili smo želju Glavne uprave Belgijancima, kod kojih se drži naredni sastanak, a oni su nas uveravali da obaveznih norma o toaleti kod njih nema, i ako su uobičajene.

U ime vlade Nj. V. Kralja Velike Britanije primio je dne 18. jula u 22 časa sve učesnike kongresa sa gospodama izaslanik ministra javnih radova W. G. A. Ormsby-Gore sa suprugom u Lancaster House, gde je smešten muzej londonskih historijskih znamenitosti. Gosti su razgledali dragocene zbirke i bili posluženi obilnom zakuskom.

Upravni odbor „Instituta diplomiranih geometara“ dao je dne 19. jula večeru (diner) u čast članova Stalnog odbora Međunarodnog saveza geometara u Mayfair hotelu, a zasebno su njihove gospođe priredili istovremeno diner za dame u najvećem london-

skom hotelu Savoy. Obe priredbe, pune otmenosti, pokazale su nam sve osobitosti engleskih društvenih običaja.

Istoga dana po podne obišli su gosti u šest raznih grupa pojedine delove Londona.

Dne 20. jula o podne prisustvovali smo ručku (luncheon) geometara za premer građevina. Po podne su gospođe razgledale najveću trgovačku kuću Londona Selfridge, gde im je serviran čaj.

Najsvečanija priredba bilo je primanje u Guildhallu istoga dana u večer po pozivu lordmajora (pretsednika opštine). Svečanosti je prisustvovao princ Đorđe (vojvoda od Kenta) i ministar inostranih poslova Sir Iohn Simon. Guildhall je danas reprezentaciona palata londonskog gradskog veća, raskošno uređena sa mnogo historijskih reminiscencija. Pozive su primili svi učesnici kongresa sa gospođama kao i brojni domaći prijatelji struke. Prema tome je ova priredba bila i najbrojnije posećena. Goste e primao lordmajor Sir Charles Henry Colett sa suprugom i dva šerifa u srednjevekovnim odelima po naročitom ceremonialu. Kako je svečanost držana u više sala ogromne palate, to su gosti mogli prema nahodanju, da prisustvuju ili koncertu ili igranci ili da sednu za otmenu zakusku. Kad se je u 23 časa pojavio vojvoda od Kenta, pretstavljeno mu je predsedništvo federacije i šefovi delegacija pojedinih država sa gospođama. Po shvatanju Engleza ukazana je tom prilikom naročita pažnja našem Udruženju, jer je protivno ceremonijalu a po svom ličnom odobrenju princ Đorđe primio samu suprugu našeg prvog delegata, pošto delegat nije mogao prisustvovati svečanosti zbog nastupa malarije. Prosto su nas zbog toga obasuli čestitanjima.

Završna priredba kongresa bila je vrtna zabava u parku kraljevskog dvorca Hampton Court Palace dne 21. jula popodne. Kroz 250 godina od šesnajstoga veka rezidencija engleskih kraljeva, sad je to sklonište za udove i siročad oficira. Stanuje u njemu i Lady Haig, udova glavnokomandujućeg generala u svetskom ratu. Gosti su se zadržavali isključivo u prostranom parku pod vedrim nebom, samo je užina služena u šatorima. Za vreme svečanosti svirale su dve vojne muzike, od kojih je strancima naročito pala u oči muzika škotskih duvača u njihovim originalnim kostimima. Vrlo animirano raspoloženje potrajalo je do večera, kad je nastalo opšte praštanje — kongres je bio završen.

Pogovor

Sudelujući u radu i priredbama Međunarodnog saveza geometara naše Udruženje vrši na terenu geometarske delatnosti nacionalnu propagandu u svetskoj stručnoj javnosti. Znaju za nas i nastoje da nas upoznaju. Ono sudelovanje je registrovano u svim stranim časopisima. Do sada su o našim prilikama izašli informativni članci u francuskom i poljskom stručnom listu. Vlada Kraljevine Italije dobila je po svom traženju diplomatskim putem podatke o stanju našega katastra i zemljišnih knjiga. Kinesko poslanstvo u Berlinu zatražilo je podatke o radovima na privremenom katastru u našoj državi. Kad uvažimo koliko velike i male države rade i troše preko zasebnih nadležstva i ustanova, kako bi upoznale inostranstvo sa vlastitim prilikama, onda smo u svom delokrugu obavili opšte korisno delo.

Da ćemo i mi kroz kontakt s vanjskim svetom dobiti nova znanja, informacije i pobude objavljivanjem kongresnih referata i prenašanjem članaka iz stručnih časopisa, kako je to već počelo u Glasniku, ne treba dokazivati. Čuvaćemo se tuđih grešaka, a iskoristićemo stečena iskustvom na strani. Oцениćemo pravilnije i povoljnije prilike u svojoj zemlji. Ovo su moralne koristi međunarodnog udruživanja u opštim crtama. Konkretnije koristi koje očekujemo od federacije jesu u bližoj budućnosti rezultat rada katastarske centrale, stručni rečnik i međunarodni časopisi a u daljoj budućnosti pomaganje nauke i pronalazaka, te omogućivanje studija i prakse pojedinaca van svoje zemlje.

Ova je godina obilovala internacionalnim i nacionalnim kongresima najraznovrsnijih struka. Znači da je potrebno raspravljanje zajedničkih interesa i pitanja na tim zborovima. Ili je to možda samo prolazna manija. Jedne naše novine donele su u šaljivom delu crtež, kako publika blene u nekog čoveka, a ispod toga stoji tekst: „Čovek koji nije bio ni na jednom kongresu“. Ima eto i drastično suprotnih mišljenja. Tako će nakon ovog objektivnog prikaza londonskog kongresa moći naše Udruženje da odredi svoje dalje držanje i po osećaju druželjublja i po računici.

Završavajući ovaj izveštaj smatram da sam završio i svoju misiju koju mi je kao delegatu i članu Stalnog odbora poverila prošlogodišnja glavna skupština Udruženja geometara i geodeta Kraljevine Jugoslavije.
